

Otázka: Základní hudební terminologie

Předmět: Dějiny hudby

Přidal(a): Tess

ZÁKLADNÍ HUDEBNÍ TERMINOLOGIE

- názvosloví používané původně v evropské hudbě, poté ale proniklo do celého světa
- pochází z latiny, která byla spojujícím jazykem Evropy
- v období renesance se používaným jazykem stala italština - Itálie byla centrem vývoje evropské hudby
- hudební terminologie se týká:
 - a) zápisu hudební skladby
 - b) pojmů z oblasti hudební teorie
 - c) pojmů z oblasti hudební historie

artificiální X nonartificiální (umělecká X neumělecká)

populární X vážná

moderní X klasická

duchovní X světská

instrumentální X vokální (vokálně-instrumentální)

orchestrální X komorní (... X malý počet hudebních nástrojů)

polyfonie X homofonie (vícehlas X jeden hlas)

Zvuk

- vše, co slyšíme, dělíme na: hluk a tón (pravidelné chvění tělesa)

Tón

- vlastnosti: výška, délka, síla, barva (zapisujeme pomocí not)

Melodie

- rytmicky organizovaná sekvence jednotlivých tónů, které na sebe navazují tak, aby byla vyjádřena hudební myšlenka

- spolu s rytmem a harmonií patří k základním prvkům, definujícím celkový hudební projev

Harmonie

- označení souzvuku, souladu

- nauka o akordech a jejich spojování

Rytmus

- pravidelné střídání či opakování zvuku nebo částí nějakého děje
- v hudbě: střídání přízvučných a nepřízvučných dob

Tempo

- určuje rychlost pohybu v čase
- každá skladba má své tempo, které se zaznačuje do notového zápisu

Takt

- rytmický celek v hudbě

Předznamení

- označuje místo na začátku každého řádku notového záznamu skladby, hned za notovým klíčem, které určuje hlavní tóninu (skladby bez předznamení jsou v C dur nebo A moll)

Tónina

- příslušnost tónového materiálu skladby k určité stupnici
- skladba může přecházet z jedné tóniny do druhé = modulace

Stupnice

- řada tónů v rozmezí jedné oktávy uspořádaná podle určitých pravidel
- pravidla určují vzdálenosti mezi jednotlivými stupni = intervaly
- základní tón stupnice = tónika

Akord

- souzvuk tří a více současně znějících různých tónů

Interval

- rozmezí mezi dvěma tóny (harmonický - zazní-li tyto tóny současně, melodický - po sobě)

Dynamika

- stupňování či odstupňování tónů z hlediska síly (hlasitosti)
- v notaci se vyznačuje dynamickými značkami (*pp*, *p*, *mp*, *mf*, *f*, *ff*, < *crescendo*, > *decrescendo*)

Notová osnova

- systém složený z pěti linek a čtyř mezer určený k zaznamenání notového zápisu
- může obsahovat pomocné čáry, které mírně přesahují zaznamenávanou notu

Klíče

- grafický symbol na začátku každé notové osnovy
- pomocí klíče se určuje, jaké výšky tónů reprezentují jednotlivé linky
- pro různé nástroje se používají různé klíče (houslový klíč = g klíč, basový klíč = f klíč)

Posuvky

- snižují nebo zvyšují danou notu o půltón (nebo i dva - dvojkřížky)
- píšeme je před danou notou
- patří mezi ně: křížky (fis, cis, gis, dis, ais, eis, his), béčka (bé, es, as, des, ges, ces, fes), odrážky (ruší křížek nebo béčko)

Pomlky

- grafický symbol pro vyjádření délky ticha (doby, kdy nástroj/zpěvák nevydává žádný tón)
- celá, půlová, čtvrtová, osminová, ... jako noty

Repetice

- znaménko pro opakování části hudební skladby

Melodické ozdoby

- tóny nebo skupiny tónů, které doplňují melodii a ozdobují ji

Motiv

- nejjednodušší myšlenkový prvek skladby, který má určitý charakter v rytmu, melodii

Téma

- rozvinutá hudební myšlenka, která má začátek, průběh a konec
- vzniká melodickým rozvíjením, několikerým zpracováním stejných motivů, kombinací

Improvizace

- tímto slovem se nazývají některé hudební skladby (*Varhanní improvizace*), ale nebývají zapsané do not
- metody hudební improvizace se používají především v bluesu, jazzu, ale i ve vážné hudbě

Variace

- obměny daného hudebního tématu

Aranžmá

- úprava skladby pro jiné nástroje
- v moderní populární hudbě: úprava doprovodu základní melodie skladby podle možností skupiny nebo orchestru

Dirigent

- hudební umělec, který vede orchestr a zpěváky při nastudování a interpretaci hudebních děl (Přemysl Charvát - dirigent a korepetitor Národního divadla)

Korepetitor

- hudebník (zpravidla klavírista), jehož hlavní úlohou je doprovázet hráče na jiný hudební nástroj nebo zpěváky

- obvykle doprovází zkoušky sborových pěveckých těles, nebo se účastní divadelních zkoušek (Bohumír Váchal - korepetitor Národního divadla)

Sólista

- interpret sólové partie

Virtuóz

- člověk, který projevuje mimořádné technické schopnosti ve zpěvu nebo hře na hudební nástroj